ANY XI Sabadell 15 d' Agost de 1897 NÚM. 474.

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.
Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell. . . . . 2 rals al mes.
Fora. . . . . 8 » trimestre.
Un número sol. . . . 0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.

AVÍS

Pera tots los assumptos relacionats ab la Societat de Segurs contra incendis

La Catalana

dirigirse á D. Antoni de P. Capmany, carrer de Sant Joan, 48.

SABADELL

GEOGRAFIA DE CATALUNYA

PER

FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 208 planas en octau, conté varis grabats, entre ells dos mapas y sols val 1' exemplar, enquadernat

SIS RALS

y al engrós á QUINZE PESSETAS la dotzena.

Las demandas poden ferse al autor, Rech, 31, 2.ª, Barcelona, que serán enviadas mediant la remissió del import en sellos de franqueig ó lletras de fácil cobro.

ALTRA VEGADA

Malgrat la enormitat del crim perpetrat en la persona d' En Cánovas, no 'ns tremola 'l pols ni 'ls batements del cor nos privan de reflexionar sériament sobre un fet que 'l considerém execrable; tant, com hi considerárem los monstruosos atentats del Liceo y del carrer dels Cambis. Un y altres son igualment repugnants y mereixen reprobació de las personas honradas. No hi caben diferencias ni categorías. Lo crim ho es sempre de crim, sia quina sia la condició social dels quins ne sufreixin sos tristos efectes. Tant si recau sobre 'l poderós com del menestral, tant si 'l trágich succés passa en un balneari com en un carrer de ciutat, aixís recaigui sobre d' un alt personatge com sobre 'l modest fabricant, lo crim es igualment abominable; no minva ni creix perque sía mes alt ó mes baix, mes rich ó mes pobre 'l protagonista de la tragedia, la víctima que ocasioni, ni perque sía son últim sospir un *Viva España* ó un *Mare meva* d' aquells que s' entran á l' ánima.

Per aixó á nosaltres l' atentat d' En Cánovas nos ha causat la mateixa trista impresió que 'ns causá la de tants y tants altres crims com desgraciadament hem tingut de lamentar, duts á la práctica per los desenfrenats apologistas del anarquisme.

Peró si ab serenor d' esperit, sense deixarse portar per la insana corrent d' una consternació, tal vegada aparent y ficticia, que ab fingida llealtat vol cubrir lo vel de la hipocresía mes refinada, analisém las causas, trobarém que indefectiblement los efectes no podían esser d' altra naturalesa.

La llaga es fonda y la grangrena social mes fonda encara. Fa temps que ho prediquém.

Las explosions de bombas posadas en las casas dels fabricants, en plassas y carrers, mes tart ó mes d' hora en una ó altra forma havian de fer arribar sos efectes mes amunt, com hi han arribat, y segurament que hi arribarán mes encare. No hi som al fi de la

rragedia, que lo que no 's volgué aturar á temps, quan no 'ns cansavam d' assenyalar los perills que amenassavan y esglayats vaticinavam un demá de sang y de llágrimas, als encarregats de mantenir l' ordre y la seguretat personals 'ls preocupavan mes las sevas conxorxas políticas que las malas arts dels anarquistas, quina propaganda d' ideas assoladoras permetían y toleravan, potser perque creyan estarne ells arreserats de sas infames malifetas.

Ara 'ns n' adoném, quant ja casi no s' hi es á temps, quan las arrels de tan fondo que han minat apenas s' oviran. Ha sigut precís que 'l brás criminal s' aixequés mol amunt fins á arribar al cap del Gobern perque 'ls propagadors de la anarquía de dalt s' hajan adonat de las esglayadoras proporcions que ha prés l' anarquisme de baix.

Ara prou s' en parla de midas enérgicas pera refrenar los estragos del anarquisme, pero molt temem que tan bells desitjos durarán tot lo temps que duri lo portar los elements oficials lo llás de crespó negre que s' acordá en demostració de dol per la mort del Gefe del Gobern. Millor que erressim en nostra temensa.

Peró consti, y ho repetím avuy com sempre ho hem dit al tractar aquest assumpto; no n' hi ha prou ab midas de repressió per enérgicas que sian, pera curar la llaga, com no han bastat tots los fusellaments haguts ni 'l cadafalch aixecat tantas vegadas pera aturar lo crim de Santa Agueda.

Precisa la energía per una banda y 'l bon exemple pel altra. Los anarquistas d' avuy han acabat ab la vida d' En Cánovas; una altra mena d' anarquistas acabaren ab la vida d' En Prim. Es lo rosari de sempre, de tota la vida, d' ensá que 'l mon es mon, los uns aprenen dels altres.

Calen, donchs, bonas ensenyansas socials, que es la millor virtut la del exemple; cal que 'l rich se recordi del pobre, que la caritat y amor al próxim son balsam d' efectes segurs per

anar desinfectant la llaga gangrenosa que amenassa á tota la societat, y sobre tot precisa un bon régimen de moralitat en tots los organismes de la vida del Estat, y mes, pero molta mes escrupulositat y rectitut de conciencia que la que avuy impera en los homes encarregats de regirlo y administrarlo. Precisa un cambi radical en los homes y en las ideas, del contrari ¿qué te d' estrany que lo mal exemple y la corrupció de dalt arribin fins á las últimas capas de la societat?

SECCIÓ POLÍTICA

Als que admirárem la varonil actitut de Grecia enfront de las Potencias europeas, respecte de la cuestió de Creta, nos interessa molt conexer la opinió del *Journal de Géneve* qui s' alarma per lo envalentonats que 's troban los mussulmans ab motiu de las darreras victorias obtingudas en Larissa y Farsala.

Sembla que desde Turquia á l' Africa y á l' Assia s' extén com una taca d' oli la propaganda contra 'ls cristians; los poetas populars orientals van encenent l' ardor belicós en los pits dels creyents del Profeta. En la Argelia, van los *marabouts* anunciant lo proper triomf de la mitja lluna, trucant á las tendas dels aduars y predicant la guerra santa pera lograr un aixecament general.

A la India ja sabém com s' ho passan los infelissos europeus encarregats de vetllar pera que no 's propagui la peste bubónica. No volen sentir parlar de precaucions higiénicas y aixó 'ls serveix pera rebelarse contra 'ls extrangers, arribant fins al punt de predicar l' extermini d' aquets, y d' haver assessinat á alguns funcionaris públichs. Lo que 'ls trau de fogó es que 'ls hi desinfectin las mesquitas, donchs aixó per ells es una profanació de sos temples y santuaris.

No es dificil ni arriscat assegurar que alguna potencia europea paga ara en la India lo mal fet protegint y amparant als turchs ab lo de Creta.

Le Journal de Genéve 's pregunta ab esglay, per cert molt justificat, qué passará en lo cas, no improbable, de que 'ls mussulmans se sublevin contra las disposicions sanitarias que s' haurán d' adoptar per forsa respecte á las pelegrinacions de la Meca, puig que á Djeddah y en la mateixa ciutat santa acaba de fer sa aparició aquella malaltia espantosa. Tem *Le Journal de Genéve* que la exasperació produhida per las trabas imposadas á la circulació dels pelegrins sia causa pera que 's cometin atrocitats més terribles que las perpetradas á Armenia. La falta de tota intervenció efectiva de las potencias contra aquestas atrocitats, y 'l prestigi alcansat per lo quefe dels creyents, per efecte també de la debilitat de las potencias europeas, per forsa tenen d' encoratjar als mussulmans y tal volta impulsarlos á intentar una sublevació general.

Qui sab si haurán de plorar encara 'ls pobles europeus l' error que en los assumptos d' Orient acaban de cometre sos Goberns.

Per sort Espanya es una potencia del *género chico* y no timdrém de sentir remordiments per haver contribuhit á aquets erros.

—

Com ja estarán enterats nostres lectors ha sigut assessinat á Santa Agueda lo president del Consell de Ministres don Antoni Cánovas del Castillo.

No cal dir la sensació que produhi tan criminal atentat al escamparse la noticia per tots los recons d' Espanya.

Nosaltres, al donar compte de la desgracia, tenint present las circunstancias actuals, preguém á Deu per l' ánima de 'n Cánovas y no protestém del vil atentat perque ja sap tothom de sobras que nostra conciencia honrada no necesita exteriorarse pera que la creguin.

Hem combatut l' anarquisme militant al igual que 'ls demés companys de catalanisme com ningú á Espanya. Y l' hem combatut desde sos principis, quan comensava á posar las arrels, quan los politichs ni sisquera se 'n preocupaban, quan la víctima d' avuy ó atrafagada ó tranquila no presentia las conseqüencias.

A Sabadell mateix passavam dias ben tristos. En poch temps forem víctimas de cinch atentats y per mes que en cap dels cinch hi hagueren víctimas, sens dupte per falta de práctica, (per horrible que sia la paraula) la escandalosa tranquilitat gubernativa, no parant esment en l' importancia dels fets y tenintli casi sens cuidado mentres s' tractava solsament de fabricants y obrers, deixá creixer la bola; 's reunian ahont los hi donava la gana; tenian los anarquistas, los criminals sens patria, la llibertat que s' ha negat á voltas als bons patricis catalanistas y bascongats, y ha anat creixent, creixent y pujant, pujant arribant en sas embestidas fins á la mateixa persona que ocupava 'l lloch mes elevat en la politica espanyola.

Compreném que 'n protestin y faigin escarafalls públichs de totas menas los tranquils d' ahir, los que s' han vist caurer la pedregada á sobre sense adonarsen, los que al comensarse á ferse sentir l' anarquisme exclamavan ab mitja rialleta *cosas de los industriales*, los que arran de cada atentat dels últimament perpetrats, han aixecat lo crit al cel demanant midas extremas, policia y vigilancia pera olvidarsen als quatre dias, endlordantse en lo fanch de la politica de partit y alternant en sas columnas los retratos de las víctimas y 'ls assessins ab la mes criminal indiferencia.

Los que cridan avuy y ab tanta fressa gesticulan, no serán capassos tal vegada de resar un parenostre per l' ánima del infortunat Cánovas.

Son los corbs moderns qu' ha criat la politica espanyola y la flamenqueria è industrialisme periodistich; los que ahir insultavan á Cánovas combatentlo á sanch y foch, tractantlo de qualsevol cosa, deixantlo que ni bo pels gossos y avuy ab la mateixa lleugeresa l' enlayran fins als núvols, lo posan al nivell del home mes eminent d' Europa y conceptuan l' odiós atentat del diumenge com la desgracia mes gran del present sigle.

Y tot pera que demá, olvidantse del atentat, d' Espanya y de la víctima, continuhin en sa obra destructora, sense ideals vivificadors, sense verdaderas creencias, enfonsant al poble en l' excepticisme mes desconsolador, en lloch d' aixecarlo de la postració en que 's troba, vigorisant sos sentiments d' amor á Deu á la familia y á la Patria.

—

Los *chicos* de la prempsa, sense respecte á las despullas de 'n Cánovas, han emprés ab motiu del atentat la campanya de sempre.

Com si estessin corrent lo *record* de la mes refinada tontería periodística, s' han juramentat pera veurer qui diria mes bestiesas y mentidas en un sol telegrama. L' atentat del diumenge ha sigut esplicat ja de mil maneras diferents fent cridar primer lo *visca Espanya* á la victima, després al assessí, esplicant un sens fi de detalls que veritat y tot, no havian de ser publicats y emprenent com de costum la marxa industrialésca, en busca de conseguir ingresar en caixa forsa monedas de 5 céntims.

Lo negoci periodistich espanyol ja no respecta ni als morts mes ilustres dintre la seva política madrilenya, ni 'ls moments mes sagrats en la desgraciada familia, victima d' un atentat tan deplorable.

L' afany del noticierisme y del diner ho ha invadit tot, no deixant ni un petit espay pel verdader sentiment, ni pera la caritat cristiana.

Fins al pobre Castelar per culpa d' aquestos escribidors li han hagut de clavarli una pallissa desde las columnas de la *Kolnische Zeitung*, un dels periódichs mes acreditats d' Alemania qui devant de lo que li han fet fer y li han fet dir lo tracta de perfecte comediant y de saltarin de *Circo Equestre*.

Gangas del ofici y de la prempsa.

Fa poch mes de 6 dias que ha sigut assessinat en Cánovas y ja 'n fa algun que entre 'ls personatges conservadors comensa á haverbi baralias.

En Romero Robledo no ha perdut 'l temps y vol descartar á en Silvela. Aquest, no volen ser menos vol descartar á en Romero.

Y á tot aixó encare s' havia de verificar l' enterro.

Homes, homes, un xich mes de respecte als morts que be ho mereix en Cánovas que 'ls ha fet tot lo que son.

Als morts fins las bestias los respectan.

LO DIT A LA LLAGA

Ab tal títul podría gráficament batejarse lo següent notable solt de fondo de nostre estimadíssim colega *La Renaixensa:*

«Quan ningú feya cas de las bombas que s' anavan posant pels replans de las escaletas dels fabricants, y la prempsa semblava compláures detallant las heretjias que 's predicavan en reunions públicas, algunas d' ellas d' un refinament de maldat que fins esborronava llegirlas, «La Renaixensa» va intentar obrir los ulls á las autoritats fent avinent los perills que la societat corria ab la dolenteria dels uns y la beneytería dels altres. Barcelona 's podia alabar de tenir una classe travalladora modelo de virtuts privadas y espill en que 's podian mirar las de las demés grans

ciutats d' Europa. Tenia un ideal, la Democracia, que li guariría, sino tots, la major part dels mals que la aclaparavan. Hi havia hagut anys endarrera la escampada dels fugitius de la *Commune* de Paris, de que alguns havian fet la apología á Barcelona, y la obra de destrucció no havia pas pogut pendre entre 'ls honrats obrers de Catalunya. Adelerats darrera en Castelar los menos; darrera en Pi y Margall los més, no s' escoltavan als petrolers de Paris, que comensavan sa verdadera obra d' alquimistas en las cuynas y en los cuartos foscos d' algun quart pis que volava enlayre 'l dia menos pensat. La propaganda pel fet era molt difícil; se necessitava la escalforeta de las vagas que promovian alguns *obrers de la inteligencia* y que semblava veyan, més que ab bons ulls, ab complacencia las primeras autoritats civils de Catalunya. Llavors, en la exaltació de la miseria, que havian travallat a la una autoritats y directors de las classes obreras, no faltava may qui s' encarregués de posar en un replá de escala un canó de ferro ple de pólvora de primer, una bomba ab metxa plena de pólvora després, y, més tart, ja bombas de dinamita plenas de ferregots pera que fessen tot lo mal possible, si alguna infelissa minyona de servey, que son las que pujan y baixan cent cops cada dia las escalas, s' ensopegava á passar aixís que la metxa feya esclatar la pólvora ó la batzegada del fulminant feya saltar la dinamita trinxant en mil bossins la cuberta de ferro.

Per la gent de carrera no era cap perill; per las autoritats, un motiu pera enviar lo corresponent telégrama al ministre de lo Gobernació; per la prempsa, un incentíu més pera alimentar la tafanería pública, fent de passada algun dineró que no venia, malament dat que la guerra al *moro* encare tenia de neixer y las guerras colonials totjust s' estavan covant en los ingenis de Cuba y en las desconegudas pobladas de Filipinas y s' anavan afinant en las lógias masónicas de Manila, en los Estats Units y en las repùblicas del centro d' América

¡Es cosa de fabricants!

Si; las bombas no havian girat de camí; eran un medi com qualsevol altre pera aterroritzar á las ánimas encongidas que tenian de capitular devant de certas personalitats que eran árbitres de la tranquilitat de sas fábricas y sos tallers. Las de bon tremp, veyent que tenian d' exercir la industria en malas condicions, unas treyan las fábricas del pla; altras tancavan lo que havia sigut l' orgull de Barcelona y la ilusió de sos pares.

¡Es cosa de fabricants! tornava á dir la gent quan á cada punt escla-

tava entre set y deu de la nit algun d' aquells barrobers enginys elaborats per francesos ó per italians fins que 'ls d' aquí 'n sortiren mestres.

A cada vaga una explossió; á cada explossió una energia industrial perduda ó un carácter mes perdut encare. Lo desengany era gros. Las autoritats dormian. S' escribia molt, pero molt, molt més de lo que 's te d' escriure per trobar los criminals quins caus no eran per tot lo terrer sino en un marge determinat. Entre vinya y bosch hi ha las perdius; arrapats á las rocas de la mar, los barretets y musclos. Las tallarinas al rompent de las onadas sota la sorra. Prou que ho saben los pescadors.

Tot d' un plegat los dinamiters giraren de camí. Ab lo que havian fet los partits monarquichs pera apartar al poble dels ideals polítichs, lo socialisme y l' anarquisme havian prés molta forsa. En Castelar se quedava sense ningú; en Salmeron ab uns quants; en Pi y Margall ab los comités ben organisats, pero ab los batallons en cuadro. Y, posats á fugir de lo que havia sigut la ilusió generosa de sa vida, los més dels obrers deixaren de recó als socialistas per massa prudents, entrant de plé en l' anarquisme, covat sota las alas dels personatjes polítichs y consentidas sas predicacions per los delegats de la autoritat. Era un nou romanticisme que substituhí al de la Democracia, y be que molts eran contraris al terror, ab tot se va anar fent pas la idea vulgar de que sense trencar ous no 's fan truytas. La finesa dels sentiments dels obrers s' havia oscat.

S' havia fet ja prou camí pera desembrassarse dels polítichs, y, convertida Barcelona en lo foco del anarquisme europeu, no 's podia quedar enrrera. La plassa Real, la Granvía, l' atach al anterior gobernador en lo passeig de Isabel II, las fallidas bombas del carrer de Fivallor, la del carrer dels Cambis s' intercalavan bonament ab los atentats de Paris y Lyon, ab las bombas dels districtes minera de Bélgica, ab los cops de pistola al rey de Italia.

La cadena no 's trencava; totas las anellas havian sigut ben reblad s al eixir de la fornal. La havian feta 'ls millors forjadors de la *Commune* de Paris y de la política espanyola.

No 'n parlém de lo que succehí 'l diumenge. Tenim la historia ben neta de pecat pera que tinguem de fer grans protestas que molts fan sense sentirlas tant á fons com s' han de sentir tots los crims, caygui á las mans d' un assesí un gran home d' Estat ó un humil servidor d' una casa

May de la vida hauria passat lo gros crim del diumenge si no s' haguessen llevat los ideals d' un poble; si no s' haguessen covat las lloca-

das anarquistas: si s' hagués dotat al pah's d una policía intelligent y previsora.

La veu del sentit comú no s' atengué, perque aquí no s' escolta á ningú que no cridi forsa. Los que veyam venir la pedregada y no glorificavam als grans criminals anarquistas ab historietas ilustradas de sos crims y del delme que pagavan després á la justicia humana, ho digueren un y cent cops que la societat se disolia, que la onada arribaria á dalt de tot,

No se 'ns cregué, com no se 'ns cregué en res de las guerras colonials. Que hi podém fer nosaltres?

Es gran la magestat de la mort. No hi ha ánima cristiana que no 's conmogui devant d' un cos ert y no li resi un parenostre.

Pero á Espanya quinas oracions se dirán devant la tomba d' en Cánovas? Es dolorós dirho. Vuyt dias de parlarne molt y una eternitat de no parlarne gens. Passará 'l novenari entre necrologías altisonants més que sentidas, y, rendit aquest tribut, comensarán las miserias del hereuatje: miserias per qui pendrá la direcció del partit conservador; més miserias per qui 's quedará la part repartible del pressupósit d' ingressos.

Nosaltres, sos enemichs en vida, víctimas en vida seva de sas persecucions, no la gastarém aquesta trista prosa.

Ha mort. Un bon cel tinga.

Y que al castigar sos successors al gran criminal, pensin que no enterran ab un home més totas las maldats predicadas per una secta. Pensin que de malvats no quedan molts. moltíssims, y que cal buscarlos ab inteligencia y tenacitat, may á la babalá, exposantse á fer víctimas ignocentas. Y pensin, sobretot. en que puga tornar lo poble á son centro, ab sos ideals generosos d' avans per la Llibertat, apartantlo de predicacions perillosíssimas per afalagador que pugui ser per los partits monárquichs la destrucció d' un partit enemich; per dols que puga ser pe'ls poders centralistas que á Barcelona y á Bilbao las classes socials estigan barralladas ellas ab ellas. Pera 'ls políticns vulgars l' aniquilament dels pobles es una satisfacció; pera 'ls homes pensadors es un teixit de desventuras.

L' anarquisme es un no res, perque no ha arrelat fondament en nostre poble. Qui l' ha fent gran y temerós es la lleugeresa d' aquestos temps. Qui l' en fará més encare es la lleugeresa dels temps que s' acostan, pera aquesta nació desventurada.

No hi val res lo rigor de dalt si 'ls de baix ó 'ls del mitj encalabrinan

á la gent perversa. Aixís no acabarém may. Atentats y cástichs, cástichs y atentats veurém seguir aquest dolorós rosari per molts anys. Y Barcelona, que es trist, sempre hi va barrejada.

Lo mateix que tant traydorament ha acabat ab en Cánovas, ha viscut aquí; ha fet potser l' aprenentatje d' anarquista aquí; ha tirat sobre nostra ciutat una nova taca.

No hauría mort en Cánovas de mala mort si las autoritats hagnessen fet cás dels escrits que han sortit á «La Renaixensa.» Nos gloriém de dirho: nos gloriém d' haver sigut del anarquisme militant los enemichs més declarats, y ho seguim essent, baldament los grans erros polítichs d' Espanya 'ns hajan fet passar á nosaltres pel mateix rasador que á una publicació que no hagués fet més que predicar la imoralitat ó 'l crim.»

LITERATURA

LO BLAT Y LAS FLORS

Caps-blaus y violas, groguets y rosellas,
lluhint ricas vestas del mes ayrós tall,
al so d' una orquesta de rossas abellas,
gronxantse y besantse, teixeixen un ball.

Atret per la bulla y 'l brill de la festa,
se n' entra á guaytarla, blincant lo seu cos,
un blat de fangada groller y alt de testa,
qu' en feixa vehina vivía ufanós.

—Ahont va aquest salvatge?-las flors mormolaren,
aixís que vengeren entre ellas al blat.
—Jesús, quina estampa més lletja!-esclamaren-
Quins cabells més aspres! Quin tronch! Quin posat!

—Fuig, fuig que 'ns molestan ton trajo y maneras-
per fi li digueren, mirantlo ab enuig·
Puleixte y pentínat las aspres polseras;
no 'ns fassis mes nosa, parrach de rebuig.

Lo blat redressantse-Malhaja la gleba-
va dir-que os aguanta! Si aquest vistós drap,
que 'l cap os adorna, la ratxa vos lleva,
veurém, orgullosas, qu' es buyt vostre cap.

Buyt, si, ó ple de cosas sens lluch, ni substancia;
per xó en flochs y cintas posen vostre orgull.
A aytals galindaynas no dona importancia.
qui té, com jo 'l porto, de gra 'l cap curull.

J. RUYRA.

NOVAS

—Dimecres passat se celebráren en la parroqnial Iglesia de Sant Feliu suntuosos funerals per 'l etern descáns de l' ánima de nostre estimat compatrici don Joan Casanovas Sallarés (E. P. D.)

—Ha sigut nombrat rector de la Iglesia de Santa María de Sans (Barcelona) el que ho es de la de Sant Feliu d' aquesta ciutat Rvent. D. Joseph Baltá y Alcover, Pbre.

Felicitém al Rvent. Dr. Baltá per son ascens.

—Avuy acaba 'l periodo de veda pera la cassa.

—Avuy y demá celebrará sa tradicional festa major lo vehí poble de Sant Esteve de Castellar, havent sigut contractadas las orquestas *Muixins* y *Fatxendas* d' aquesta ciutat.

—Lo reputat pintor catalá don Modest Urgéll á obtingut la única primera medalla que 'l jurat de la Exposició Universal de Bruselas ha otorgat als pintors de la secció extrangera.

Distinció semblant honra en gran manera al estudiós artista per qual motiu li enviém la mes cordial enhorabona.

—Grat sia á Deu, dijous passat caigué en aquesta ciutat un regular xáfech que reanimá los ánims de tothóm, després de tan temps sense plóurer.

—Lo vehí poble de Barbará avuy celebra sa tradicional festa major.

—Llegim en un diari parisench:

«Lo Parlament francés acaba de votar, entre diversos crédits suplementaris, la suma de cent mil franchs pera 'ls gastos d' una missió ar-

queológica y consegüent campanya d' excavacions, que Mr. de Morgan, lo célebre descubridor del tresor de Dahcour, deu empéndrer aquesta tardor á Persia. Un contracte firmat per lo Shah, y aprobat per las Cámbras, atribuheix á la Fransa lo monopolí de las excavacions per tot lo territori persa.»

Y un altre periódich, també de Paris, diu:

«La antiga iglesia de Sant Pere de Montmartre será integrament conservada. La Academia de inscripcions y bellas lletras, las Societats de la Historia de Paris, del Montmartre Antich, dels amichs de monuments parisenchs y dels anticuaris de Fransa, acaban efectivament de triomfar y d' obtindrer que sian empresas ab urgencia las necessarias reparacions pera la consolidació d' aquella antiga iglesia. Serán destinats 90.000 franchs á ditas reparacions, quals gastos sufragarán part l' Estat y part lo municipi de Paris.»

Veus aquí duas noticias que no poden ser comparadas ab las que sovint devém donar respecte al abandono ab que l' Estat espanyol té tot lo referent á Antigüetats. May se li acudirá destinar ni un céntim pera excavacions á Sagunto, Itálica, Ampúrias y tantas altres llochs célebres en la história, dintre de la mateixa península.

En quant á reparacions dels monuments, si 'n fá, sol ser tart, ó malament. Es més; no sab, ó no vol, deixar cessant á un empleat tan zelós com lo funcionari que té la hisenda pública á Vilafranca del Panadés, qui 's proposa fer vendre tres iglesias, totas ellas de valor artístich, enclavadas dintre d' aquella vila, y altres excesos per l' estil. ¡Quin contrast entre lo gobern *republicá y ateu* de la vehina nació, y 'l *católich y conservador* d' Espanya!

—S. M. la Reina Regent ha firmat un R. D. en virtut del qual 's fa extensiu á totas las provincias d' Espanya la Lley de repressió del anarquisme.

—Demá dilluns embarcará pera Buenos Aires ab 'l vapor italiá «Orione», nostre respectable amich don Eudalt Viver, Administrador del Banch de Sabadell.

Embarcará també en lo mateix vapor en unió del Sr. Viver, nostre apreciable amich D. Rómulo Salinas, empleat del mateix Banch.

Los hi desitjém un felís viatge.

—En lo concert que doná lo diumenge passat en lo Ateneo lo jove Sr. Manent, va tocar varias pessas que exclataren grans aplaudiments de la numerosa y distinguida concurrencia que omplia la espayosa sala de espectacles.

Son grans los adelantos que á fet desde la última vegada que 'l sentirem, fá uns cuatre anys.

Rebi nostra felicitació y li augurém una brillant carrera.

—Los vehins de la Plassa de S. Roch preparan grans festas ab motiu de dit Sant, en las quals hi haurá fochs artificials y altres jochs alegres.

—Llegím en un dels primers sociólechs moderns, un esperit obert, gran propagandista de la teoría de las *nacionalitats*, ben poch conegut y encara menos comprés á Espanya:

«Totas las cuestions políticas se decideixen ara després d' una discussió parlamentaria. L' escullir la llengua que 's te de parlar en las Cambras te una importancia de primer ordo. No 's te elocuencia més que en l' idioma nacional. Los individuos obligats á servirse d' una llengua extranjera pera parlar en las assambleas políticas se troban en la més gran y la més injusta de las inferioritats. Mentres se parlava llatí en la Dieta d' Hungria totas las nacionalitats que componían lo Regne 's trobavan baix un peu d' igualtat. Ara s' hi parla lo magyar; los diputats croatas sufreixen una injusticia de las més evidents. Per aixó, després del establiment del régimen constitucional, las tendencias nacionals han adquirit un aument d' energía.»

—Ha quedat constituhit á Berga un Centre Catalanista que se anomena *Foment Regionalista de Berga,* quina junta Directiva es la seguent: *President.* don Joaquim Serra, farmacéutich, *Vis-president,* don Joseph Cardona, farmacéutich; *Tresorer*, don Manel Cla, propietari; *Secretari,* don Enrich Ribera, comerciant, y *Bibliotecari,* don Anton Casals, metje. Rebi la nova Societat nostre més entussiasta saludo y Deu li dongui forsa vida per' escampar arreu la llevor del regionalisme.

—L' Ateneu Barcelonés s' ha inscrit com á congressista al Congrés de Moscou, havent redactat en llengua catalana la comunicació dirigida á la comissió oficial de la esmentada Assamblea.

Tenim la satisfacció de comunicar á nostres llegidors que no hi ha hagut ni la més petita dificultat pera admetre la esmentada comunicació.

—La Diputació foral de Navarra ha publicat lo programa de las oposicions de la cátedrá de llengua euskara que acordá establir á Pamplona. Los exercicis comensarán lo dia 3 Novembre; los aspirants deuhen enviar sas solicituts avans del día 20 de Octubre y la dotació del catedrátich es de 1.500 pesetas anyals, tenint la obligació d' explicar una llissó diaria durant tot lo curs oficial.

Navarra, Biskaia, Guipúskoa, Provensa, Llenguadoch etz. etz., están donant llissons de patriotisme á las corporacions oficials de Catalunya; peró nostres Diputacions y Ajuntaments com si desconexessen la existencia d' una esplendent literatura catalana, en lloch de protegirla, com fan los pobles que s' estiman, prefareixan gastar los diners dels contribuyents favorint carreras de caballs y obsequiant politichs madrilenys.

—S' ha possat á la venda 'l llibre catalá *Oracions*, degut á la ploma del celebrát artista don Jaume Rusinyol.

—Ultimament tingué lloch en lo Col·legi Notarial d' aquest territori l' acte de la presa de possessió de la Notaría de Sarreal per don Francisco E. Sanahuja y Dasca, notari que ha sigut fins ara d' Organyá. En dita solempnitat fou apadrinat lo senyor Sanahuja per lo notari de Sant Joan de Vilassar, nostre amich, don Jaume Arús, qui ab tal ocasió, donant clara mostra de cóm entén lo cárrech de notari catalá, pronunciá l' acostumat discurs en nostra llengua, prescindint per complert de rutinas ridículas. Felicitém, com se mereix, al senyor Arús per sa mostra de sincer patriotisme, y voldríam que son exemple fos imitat y seguit per tothom. Es hora ja de que 's prescindeixin de certs miraments que si alguna cosa significan es pobresa d' esperit, ó descuyt de la propia dignitat.

—Nostre particular amich l' ilustrat escriptor catalanista Mossen Salvador Bové, ha sigut nombrat vicari de la Parroquia de Arbós, desde la de San Joan de Gracia que fins are ha vingut desempenyant.

Com se recordará, mossen Bové publicá una obra premiada en los «Jochs Florals», titulada «Lo filosoph barceloni en Ramon Sibinde», obra plena d' erudició y de sana doctrina. Dita obra, á pesar d' haverse publicat ab llicencia de la autoritat eclessiástica, despertá l' enveja dels enemichs del senyor Bové, los cuals lograren que 's retirés dit permís y que 's prohibis sa lectura. Arbós, tal cop obeheixi á un cástich de la superioritat, quan lo talent de nostre amich se mereixería una recompensa. Nosaltres, sols li dirém que en la tranquila rectoría de sa parroquia, segueixi cultivant la llengua, l' historia y la filosofia catalana, en la seguretat de que si 'ls envejosos li donan amárchs disgutos, la Catalunya que pensa y sent pagará sos trevalls honrant son nom y admirant las sevas obras.

—Dedicat als diaris rotatius, patrioters y demés prempsa *ejusdem farinæ*, á fi de que son entussiasme bélich se desperti una mica y no s' adormin en sa obra d' arruhinar Espanya y colonias. «Lo dissapte arribá Tremp,—traduhím d' un colega—en un estat molt llastimós, lo soldat Oliva, natural de Pont de Suert, procedent del exército de Cuba. Allí va contraure la terrible malaltía que avuy sofreix y que 'l portará á la sepultura. Rebé á Cuba la llicencia absoluta per inútil, d' allí se 'n vingué á Espanya y passá á son poble sense cap amparo, ni consol, donchs, es orfe de pare mare y fins de parents. Allí 'l socorregué la caritat particular, més, per fi, decidí marxar á Lleyda pera que 'l recullissin en l' Hospital, arribant á Tremp tant postrat, que hi hagué necessitat de portarlo en llitera al Hospital de dita població. Enterat lo poble de semblant fét, s' afanyá d' obrir una suscripció pera amentarli la assignació que concedeix l' Ajuntament á cada malalt y donarli tot lo que 'l metje ordenés pe-

ra dit ii d víduo. Aquest jove es un héroe. En los comensos de la guerra se distingí notablement en una acció, lo que li valgné que li regalessin un rellotge d' or que porta com inestimable reliquia.» Acaba dihent la carta, ab sobradíssima rahó: «Bó seria que 'l gobern procurés algun alivi á aqueix desgraciat, qui, després de perdre la salud defensant la patria, no trobi per tota paga las amarguras del oblit. Si la patria té dret á exigir fins lo sacrifici de la vida de sos fills pera defendrela, també contrau lo deber d' ampararlos en tals cassos.»

Cá, barret: això en los pahisos avilisats, peró no á Espanya, aqui ni 'l dret de demanar caritat los hi concedim, y sinó llegeixin:

Copiém d' un diari de Barcelona.

«Nos diuhen que ahir ingressá en las Presons Nacionals lo soldat Joseph Cuyás y Bent, pel gran delicte de demanar caritat pels carrers de Barcelona.

Aquest soldat, procedent de Cuba, te tres feridas de bala en son cos, y al sortir del Sanatori 's veu obligat á demanar caritat.»

Y, natnralment ab las ensenyansas de dalt aprenen los de baix: llegeixin aquesta altra filigrana, que copiém també d' un diari barceloní:

«Un sargento d' infantería de Marina qne ha tornat á Espanya per malalt en lo vapor «Isla de Luzón» y que desde Cartagena 's dirigía á Barcelona en ferro carril, en lo trajecte de desde Valencia á Tarragona li van saquejar l' equipatje, prenentli la roba y 'ls petits estalvis que tenía.»

—*La Comarca de Lleyda*, ha comensat á publicar una série d' articles titulats «Comparacions llengüístiques», encaminats á demostrar científicacament las diferencias que existeixen entre las llenguas catalana y castellana. Aquest treball degut á la ploma d' En Enrich Arderiu, compendrá sis punts: primer, Elements simples de fonació representats per signes gráfichs; segon, Diptongos, triptongos; tercer, Sílabas en las que hi entran vocal y consonant; quart, Paraulas ó conjunt de sílabas; quint, Combinació de paraulas; y sisé Diccionari.

En lo primer article, queda ben demostrat que respecte al primer punt, es superior nostra parla á la dels castellans.

—En una carta de Filipinas hi trobém lo brindis pronunciat per lo Gobernador general en un dinar en que 's comemorava 'l sexagéssim del aniversari del adveniment al trono británich á la reyna Victoria. Lo senyor Primo de Rivera va dir lo següent: «Representant d' Espanya en aquest Arxipiélach brindo, no sols per gratitut, sino també per deber, per sa Graciosa Magestat la Reyna Victoria; per l' hereu de son trono, primpcep de Gales; *per la gran nació inglesa* DE LA QUE HI HA QUE APENDRE A GOBERNAR COLONIAS; per la comissió que ab tant patriotisme y acert ha sapigut organisar festa tan grandiosa y per las damas que embelleixen y animan ab sa presencia aquest ball.»

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera familias y particulars; molta natedat y economía.

Espartería, 6 y Vidriería, 12

(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres.

OBRA NOVA

TERRA BAIXA

Drama en tres actes y en prosa

ORIGINAL DE

Angel Guimerá

Se ven en las principals llibrerías. Preu: 2 pessetas.

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGUÉS Y COMP.ª-Crehueta, 92-SABADELL

IMPREMPTA.

En la d' aquest periódich, carrer de CALDERON, 36, se fan tota classe de treballs á preus reduhits.

Plegadors de cartró á las midas que 's desitxin,

se 'n poden servir ab tota urgencia.

IMPREMPTA TUGAS.-CALDERON, 36

mprempta y Encuadernacions de Pere Tugas, Carrer de Calderón, 36.—SABADELL.